

Urząd Miasta Hajnówka

Kategoria

- 70 lat praw miejskich Hajnówki
- 70 ciekawostek

Kolejną z ciekawostek, której może młodzi mieszkańcy Hajnówki nie pamiętać, jest pomnik-czołg. Przed laty znajdował się on na skwerku im. dr Dymitra Wasilewskiego.

Zapraszamy do zapoznania się z materiałami, które pochodzą ze zbiorów prywatnych Witolda Tatarczyka przekazanych przez jego rodzinę do Miejskiej Biblioteki Publicznej w Hajnówce, z "Encyklopedii Hajnówki" autorstwa Ryszarda Patera, a także z artykułu Gazety Białostockiej z 1975 roku.

Pomnik „czołg”

Na trzydziestolecie Wojska Polskiego Warszawski Okręg Wojskowy przekazał Białostoczczyźnie dwa czołgi T-34. Jeden z nich przyznano Hajnówce. Czołg ten brał udział w walce na Białostoczczyźnie, zniszczył sześć czołgów nieprzyjaciela, brał udział w walce o Berlin. Do Hajnówki dotarł o własnym napędzie, dopiero po umiejscowieniu na cokole został rozmontowany. Odsłonięcie pomnika nastąpiło 9 maja 1975 r./1974 r./.

Na zdjęciu powyżej pomnik-czołg.

Na trzydziestolecie Wojska Polskiego Warszawski Okręg Wojskowy przekazał Białostoczczyźnie dwa czołgi T-34. Jeden z nich przyznano Hajnówce. Czołg ten brał udział w walce na Białostoczczyźnie, zniszczył sześć czołgów nieprzyjaciela, brał udział w walce o Berlin.

Do Hajnówki dotarł o własnym napędzie, dopiero po umiejscowieniu na cokole został rozmontowany. Odsłonięcie pomnika nastąpiło 9 maja 1975 r.

Na cokole widniał napis "Bohaterom walk z hitlerowskim faszysmem"

Tekst artykułu: WIEC MIESZKAŃCÓW HAJNÓWKI (8.05.1975)

W Hajnówce odbył się wczoraj wiec mieszkańców połączony z odsłonięciem tablicy pamiątkowej umieszczonej obok znajdującego się na cokole czołgu T-34 symbolizującego zwycięstwo żołnierza radzieckiego i polskiego w II wojnie światowej. W uroczystości uczestniczyli: sekretarz KW - Michał Niedźwiedź, szef sztabu Warszawskiego Okręgu Wojskowego - gen. bryg. Leon Szyszko, delegacja kombatantów radzieckich - mieszkańców Obwodu Grodzieńskiego: Wasilij Jakowlew, Szymon Sokolenko i Wasilij Ignatiew.

Odsłonięcia tablicy pamiątkowej dokonali gen. Leon Szyszko, Michał Niedźwiedź i Ludwik Bartosiak.

Czołg T-34 posiadający numer "210", wchodził w skład Brygady Pancerniej im. Bohaterów Westerplatte. Jego załoga zniszczyła m.in. sześć hitlerowskich czołgów i dział pancernych.

Na zakończenie odbył się apel poległych. Przed cokolem pomnika złożono wieńce i kwiaty.

Czołg – pomnik w parku w Hajnówce.

W "Encyklopedii Hajnówki" (2013) autorstwa Ryszarda Patera znajduje się opis wspomnianego czołgu i można go znaleźć pod hasłem Czołg "Rudy" (s. 31)

W 30. rocznicę zakończenia wojny, 9 maja 1975 roku w Hajnówce na skwerku przy Urzędzie Miasta stanął na cokole czołg T-34, posiadający numer 210. Czołg wchodził w skład Brygady Panczernej im. Bohaterów Westerplatte. Jego załoga zniszczyła m.in. sześć hitlerowskich czołgów i dział pancernych. Czołg wjechał na fundamenty, następnie pozbawiono go silnika i scalono gąsienice z podstawą "pomnika". Odtąd nasz hajnowski "Rudy" stał się ważnym elementem krajobrazu miejskiego.

(...) W wyniku przemian ustrojowych w 1991 roku, mimo protestów kombatantów i towarzyszy, czołg postanowiono zdjąć z cokołu, a na jego miejscu utworzyć pomnik pomordowanym i zamęczonym w sowieckich łagrach. Do usunięcia czołgu użyto dźwigu sprowadzonego z Gdańska do prac montażowych przy budowie szpitala.. Czołg zdjęto, rozmontowano gąsienice i na wałkach gumowych ulicą Piłsudskiego pchano do Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej. Po miesiącach samotności "Rudy" znalazł nowy dom. Za jedną złotówkę kupił go rolnik spod Orli.

Powyżej pomnik postawiony w miejsce pomnika-czołgu. Zdjęcie przekazane Miejskiej Bibliotece Publicznej w Hajnówce, pochodzi ze zbiorów prywatnych.

Pomnik ofiar przemocy i represji na Skwerku im. dr Wasilewskiego powstał w 1991 r. w miejscu pomnika czołgu ustawionego tam w 1976 r. Opracowanie projektu zaproponowano Wiktorowi Kabacowi i Tadeuszowi Markiewiczowi a wykonawstwo Jarosławowi Perszce przy współpracy z pracownikami Hamechu. Ma on formę krzyża łacińskiego z aluminium o wysokości 6,5 m z wpisanym symbolem "V". Zachowano stary betonowy postument, który jak gdyby się rozpadał na dwie części, a z tego rozpadu powstawał krzyż - symbol pojednania. Postument, na którym stał czołg, został z jednej strony przecięty aluminiową płytą. Z drugiej strony podstawa jest rozkruszona - jak od ciosu miecza - i wypadają z niej kamienie. Wygląda to, jakby burzył on dotychczasową wizję poprzedniego pomnika. Od frontu widnieje na pomniku napis w dwóch językach: staro-cerkiewno-słowiańskim - "Žertwam brani, wielia skorpi 91" i polskim - "Ofiarom wojen, przemocy i represji". (R. Pater, "Encyklopedia Hajnówki" , 2013, s. 124)

Source URL:

<https://hajnowka.pl/aktualnosc/70-lat-praw-miejskich-hajnowki-70-ciekawostek/1255-z-cyklu-70-lat-praw-miejskich-70>